

Oplegvel Informatienota

Portefeuille P. Heiliegers
Auteur Dhr. P. Vlegels
Telefoon 5113458 E-mail: vlegels@haarlem.nl
STZ/EC Reg.nr. 2011/122945
Te kopiëren: A
B & W-vergadering van 31 mei 2011

Onderwerp

Bezuinigingsscenario's Stichting Stadsbibliotheek Haarlem en omstreken

DOEL: Informeren

Het college heeft de raad - voorafgaand aan de behandeling van de kadernota 2011 door de gemeenteraad - een informatienota toegezegd, met daarin een uitwerking van de mogelijke scenario's over de wijze waarop de extra bezuiniging van € 340.000 m.i.v. 2016 door de Stichting Stadsbibliotheek Haarlem en omstreken kan worden ingevuld.

B&W

1. Het college informeert de commissie Ontwikkeling over de bezuinigingsscenario's voor de Stichting Stadsbibliotheek Haarlem en omstreken
2. De betrokkenen ontvangen na besluitvorming informatie over dit besluit

Informatienota

Onderwerp: Bezuinigingsscenario's Stichting Stadsbibliotheek Haarlem en omstreken

Reg. Nummer: 2011/122945

1. Inleiding

Aan de raad is door het college een informatienota toegezegd inzake de mogelijke invulling van de extra bezuiniging van € 340.000 m.i.v. 2016 voor de Stichting Stadsbibliotheek Haarlem en omstreken (hierna: de bibliotheek).¹ De bibliotheek heeft een aantal bezuinigingsscenario's uitgewerkt.

In de nota 'Reactie college op ingediende zienswijzen bezuinigingen subsidies 2012-2018' (kenmerk CS/CC/2011/54389) heeft het college van B&W aangegeven een alternatieve aanpak te ondersteunen (anders en beter) om te komen tot een 'bibliotheek van de toekomst' in Haarlem.

Bezuinigingsscenario's

Het college heeft de bibliotheek om bezuinigingsscenario's gevraagd voor de periode 2012-2018, waarbij een bezuiniging van 10% op de budgetsubsidie (exclusief huur) van januari 2013 uitgangspunt is. Het zou daarmee om een bedrag van € 410.000 gaan. In de kadernota 2011 is uiteindelijk, ook na gesprekken met de gemeenteraad over de bezuinigingsvoorstellen, een extra bezuiniging van € 340.000 m.i.v. 2016 voor de bibliotheek opgenomen.

De bezuinigingsscenario's zijn aanvullend op een aantal al eerder besloten bezuinigingen voor de bibliotheek:

- bij de verzelfstandiging per 1 juni 2008 een bezuiniging van € 200.000;
- een taakstelling van € 50.000 in 2010;
- een taakstelling van € 400.000 in 2012;
- een taakstelling van € 100.000 in 2013.

In combinatie met een ca. 8% additionele bezuiniging gaat het om een bezuiniging van 22% in 8 jaar tijd (cumulatief een bedrag van € 1.090.000). Daarnaast is de bijdrage van de provincie Noord-Holland m.i.v. 2011 weggevallen, een subsidie van € 118.000.

De consequenties van deze al bekende bezuinigingen tot en met 2013 zijn:

- De collectie is in 2011 afgenomen met € 150.000. Het gaat om boeken, databases en tijdschriften;
- Bibliotheek Spaarndam wordt in 2011 omgebouwd tot een klein servicepunt;
- Tariefaanpassingen (de gemeenteraad besluit hierover, maar de inkomsten zijn nodig):
 - Verhoging in 2012 met een extra bedrag (nog te bepalen, schatting op dit moment: € 3). In 2011 is het tarief reeds met € 1 verhoogd.
 - Per 2012 of 2013 vervalt de 65+ korting van 25% (nu € 7,50).
 - Het aantal bibliotheekmedewerkers neemt af met minimaal 10%. Dit is merkbaar voor de klant: minder mensen om vragen aan te stellen, de collectie blijft langer onopgeruimd liggen.

¹ Bijlage B Programma 6 Economie en Cultuur; 'Visie cultuurbezuinigingen' van de brief aan de diverse raadscommissies d.d. 21 april jl. 'Inbreng commissies spoor bezuinigingen op subsidies'.

2. Kernboodschap

De bibliotheek heeft een aantal scenario's uitgewerkt om de bezuinigingen door de gemeente Haarlem op te kunnen vangen. De invulling van taakstellend een extra bezuiniging van € 340.000 m.i.v. 2016 kan de bibliotheek realiseren door een keuze te maken uit de volgende mogelijkheden:

1. Sluiting van één of meer vestigingen
Sluiten van bibliotheek Noord na december 2016 resulteert in een besparing van € 372.000 zonder afvloeiingskosten en eenmalige afschrijvingen. Daarnaast bespaart de gemeente werkelijk op de huurkosten, omdat in het huidige gebouw andere organisaties gehuisvest kunnen worden.
2. Bibliotheken Noord en Schalkwijk worden niet gesloten maar verkleind in oppervlak met 33 cq. 43%
Dit levert een besparing van € 186.400 op. Daarnaast bespaart de gemeente € 66.600 aan huurkosten, omdat in de vrijgekomen ruimtes andere organisaties gehuisvest kunnen worden. Totale besparing € 253.000. Er zijn eenmalige kosten.
Het resterende bezuinigingsbedrag wil de bibliotheek besparen door te fuseren met twee andere bibliotheken in de regio. Hiervoor zijn reeds besprekingen gaande.
3. Vernieuwing.
Dit vernieuwende scenario heeft de ambitie om de bibliotheek per 2018 klaar te laten zijn voor de toekomst en heeft de voorkeur van de bibliotheek zelf. Fusie met drie andere bibliotheken kan voor Haarlem resulteren in een flinke besparing. De andere gemeentes zouden ook besparingen hebben. Daarnaast worden de huidige vestigingen Oost, Noord en Schalkwijk omgevormd tot in totaal acht goedkopere en geautomatiseerde servicepunten. Met de besparing op de vestigingen wordt bibliotheek Centrum volledig vernieuwd. Via internet worden e-books uitgeleend. In totaal is de verwachte besparing per 2018 € 340.000 inclusief werkelijke huurbesparingen.
Dit plan zou in de nieuwe Cultuurnota Haarlem 2013-2016 kunnen worden opgenomen.

In bijlage A zijn de scenario's 1 en 2 voor de bibliotheek inhoudelijk en financieel verder uitgewerkt. Het college waardeert de pro-actieve houding van de bibliotheek bij het verkennen van de scenario's.

3. Consequenties

De bezuinigingsvoorstellen op subsidies zijn opgenomen in de kadernota 2011. Besluitvorming door de gemeenteraad hierover vindt plaats in juni 2011.

4. Vervolg

De taakstellende extra bezuiniging van € 340.000,- m.i.v. 2016 bij de bibliotheek is opgenomen in de kadernota 2011.

De gemeenteraad wordt verzocht een standpunt in te nemen t.a.v. de voorliggende keuzemogelijkheden voor de invulling van de bezuinigingen bij de bibliotheek.

Na besluitvorming in de kadernota wordt het gewenste scenario in samenwerking met de bibliotheek uitgewerkt.

De bibliotheek heeft de gemeente nog voorgesteld om de beslissing over scenario's 1, 2 of 3 uit te stellen tot 2015 en dan in de gemeenteraad opnieuw aan de orde te stellen, met als reden dat de informatiemarkt op dit moment enorm in beweging is. Besluitvorming over de aanvullende bezuinigingen vindt echter nu al plaats (kadernota 2011). Wel stelt het college voor de uitwerking van het gekozen scenario pas aan de raad voor te leggen in de kadernota 2013.

5. Bijlagen

A. Bezuinigingsscenario's Stichting Stadsbibliotheek Haarlem en omstreken

Bijlage A

Bezuinigingsscenario's Bibliotheek Haarlem en omstreken

Voorstel is om de bibliotheek een extra bezuiniging op te leggen van € 340.000 in 2016. Het gaat hier om 8,3% bezuiniging op de budgetsubsidie 2013 (exclusief huur) ad € 4.084.000. Met andere bezuinigingen samen komt dit op een totaal van 22% bezuiniging in 8 jaar (€ 1.090.000) in Haarlem alleen. Daarnaast zijn er bezuinigingen vanuit de provincie Noord Holland en gemeentes Heemstede en Haarlemmerliede/Spaarnwoude.

Scenario's voor bezuiniging: achtergrond informatie

De kaasschaaf is niet langer mogelijk en sluiting van 1 of meer vestigingen per 2016 is de enige zekere optie om een dergelijk groot bedrag bij elkaar te bezuinigen.

Er zijn ook minder vastomlijnde, maar toch realistische scenario's: bijvoorbeeld fusie met 2-3 andere bibliotheken in de komende 3-6 jaar kunnen tot kostenbesparingen leiden. Fusie is ook een kans om samen te komen tot een nog grotere, sterkere en innovatieve bibliotheek. De kans op fusies of vergaande samenwerking is groot maar niet 100%. Besprekingen hierover met de omringende bibliotheken zijn gaande.

Als een bibliotheekvestiging wordt verkleind of gesloten is een (deel van een) gebouw over wat door de gemeente verkocht kan worden of verhuurd aan andere partners. Als de markt bijdraait is dit dus een reële besparing. Er zijn verschillende partijen die goed samen met de bibliotheek in 1 ruimte zouden passen, bijv. organisaties op het gebied van welzijn, cultuur of educatie. Ook mogelijkheden voor commerciële organisaties verdienen nader onderzoek.

Besparing op openingsuren of hele vestigingen is alleen mogelijk als bespaard wordt op personele kosten. Het aantal mensen dat de komende jaren met (vervroegd) pensioen gaat is beperkt. De ambtenaren CAO beperkt de mogelijkheden tot afvloeiing.

Het stoppen van de uitleen van CD's en DVD's zal geen besparing opleveren want de kosten worden volledig terugverdiend door de inkomsten (leengelden, boetegelden en leden die alleen komen voor deze collectie). Bovendien maakt deze collectie de bibliotheek interessant voor leden die op zoek zijn naar een dieper, minder "populair" aanbod.

Scenario 1: sluiting van bibliotheek Noord

Sluiting van 1 of meer vestigingen lijkt de meest "zekere" manier om € 340.000 te bezuinigen (hoewel sluiting van een bibliotheekvestiging – zo leert de ervaring bij de voorgenomen sluiting van filiaal Oost in 2004 - veel commotie zal geven bij burgers).

Bibliotheek Noord is de vestiging in het gebied met de meeste gezinnen. De vestiging kan gesloten worden of verkleind. De huidige ruimte is 1500 m2 en dit kan verlaagd worden naar 1000 m2. Op de resterende 500 m2 kan de gemeente andere organisaties huisvesten bijv: CJG, loket Haarlem, stichting Dock, kinderopvang, Volksuniversiteit. Sluiten van bibliotheek Noord in 2016 resulteert in een besparing van € 372.000. Daarnaast bespaart de gemeente werkelijk op de huurkosten omdat in het huidige gebouw andere organisaties gehuisvest kunnen worden. Totale besparing € 432.000. Daarnaast zijn er eenmalige kosten.

Bibliotheek Schalkwijk ligt in een "achterstandswijk". Voorkeursoptie is op te gaan in het nieuwe Schalkstad: in de stadsdeelhartontwikkeling zijn 975m2 bedacht voor de bibliotheek samen met andere partners. Een andere optie is om met andere partners (educatie/ welzijn/zorg/recreatie/sport) in een nieuw gezamenlijk onderkomen te gaan, bijv. Brede School, CJG, wijk- of gezondheidscentrum. Een derde optie is om de publieksruimte van 1343 m2 te verlagen naar 810 m2 (57%). 532 m2 wordt teruggegeven aan de gemeente en andere organisaties kunnen deze huren. De collectie voor volwassenen wordt dunner, voor kinderen en jongeren blijft ze gehandhaafd.

Structurele kostenbesparing (in €):	Noord	Noord	Schalkwijk	Schalkwijk
	100% dicht	33% kleiner	100% dicht	43% kleiner
Kostenbesparing	443.300	109.700	347.750	76.700
Minder inkomsten	-71.800	0	-57.800	0
Totaal exclusief huur	371.500	109.700	289.950	76.700
Huurkosten	60.400	20.100	108.200	46.500
Totaal inclusief huur	431.900	129.800	398.150	123.200

Bovenstaande bedragen zijn exclusief eenmalige kosten (frictiekosten, projectkosten en eenmalige afschrijving). Voor kantoorplekken moet een oplossing gevonden worden.

Zoals de tabel aangeeft kan gekozen worden uit meerdere scenario's, bijv. het verkleinen van de vestigingen Noord en Schalkwijk. De gevraagde besparing wordt dan echter niet gehaald.

Sluiten van bibliotheek Noord lijkt de minst negatieve optie waarmee de totale besparing te realiseren is.

Waarom Noord en niet een andere vestiging? Bibliotheek Centrum is noodzakelijk als stadsbibliotheek met cultuur en de meest volledige collectie. Bibliotheken Schalkwijk en Oost zijn gelokaliseerd in achterstandswijken. Oost is een nieuwe vestiging in het Reinaldahuis en sluiting levert nog minder op dan bij Noord en Schalkwijk en met grote eenmalige afschrijvingen.

Ter informatie: in 2010 waren er 150.000 bibliotheekbezoeken op Noord en 96.000 op Schalkwijk.

Scenario 2: Fusie met andere bibliotheken en verkleining van de vestigingen Noord en Schalkwijk

Fusie met andere Basisbibliotheken maakt het mogelijk om te besparen aan de achterkant van de dienstverlening door gezamenlijke IT, website, marketing, collectievorming etc. De voorkant, de vestigingen met hun collectie, personeel en openingsuren blijft gewoon in stand. Op dezelfde manier zijn in het verleden de bibliotheken van Haarlem en Heemstede gefuseerd: dit heeft de dienstverlening aan de klant alleen maar verbeterd omdat er een grotere collectie is die kan worden aangevraagd en een efficiënter bereik van scholen etc. Ook landelijk is er een voordeel als bibliotheken groter worden: landelijke samenwerking aan de digitale bibliotheek en gezamenlijke inkoop wordt makkelijker met minder partijen.

Een aantrekkelijker scenario dan het sluiten van bibliotheek Noord is dus: het verkleinen van Noord en Schalkwijk, in combinatie met een fusie met 2 andere bibliotheken. De fusies moeten dan opleveren:

	Noord en Schalkwijk kleiner	Besparing nodig van fusies
Totaal exclusief huur	€ 186.400	€ 153.600
Totaal inclusief huur	€ 253.000	€ 87.000

De bibliotheek ziet dit als haalbaar.